

VIEDA DZĪVE DABĀ

Smart Life in Nature

- Gaujas Nacionālais parks
- Slīteres Nacionālais parks
- Mīklas un uzdevumi
- Zaļie padomi

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

NACIONĀLIE PARKI LATVIJĀ

Gaujas
Nacionālais parks

Sīteres
Nacionālais parks

Kemeru
Nacionālais parks

Rāznas
Nacionālais parks

Sīteres
Nacionālais parks

Dibināts: 2000. g.
(no 1923. līdz 2000. g.
Sīteres dabas rezervāts)
Platība: 16 365 ha
📍 57°37'27"N 22°17'40"E

Kemeru
Nacionālais parks

Dibināts: 1997. g.
Platība: 36 184 ha
(tajā skaitā 1954 hektāri
jūras akvatorijas)
📍 56°57'6"N 23°30'45"E

Gaujas
Nacionālais parks

Dibināts: 1973. g.
Platība: 91 786 ha
📍 57°25'N 25°25'E

Rāznas
Nacionālais parks

Dibināts: 2007. g.
Platība: 59 615 ha
📍 56°16'N 27°30'E

IEVADS

Brošūra Vieda dzīve dabā domāta lieliem un maziem dabas draugiem. Šeit lasāmi stāsti par dzīvi nacionālajos parkos, kas nedaudz atšķiras no dzīves citviet, jo darba un atpūtas iespējas tajos prasa viedu pieeju, sabalansētu rīcību vietējo kopienu un dabas labā.

Daba. Šis vārds raisa daudz asociāciju un jūtu. Tas saistās gan ar skaistumu, gan bīstamām stihijām, arī ar Zemi kā planētu, ar visu Visumu. Dažkārt mēdzam pretstatīt dabu cilvēkam, uzskatot, ka daba ir tas, kas nav cilvēka radīts. Tomēr ne mēs pašī, ne mūsu radītās lietas nepastāv ārpus dabas...

Dzīve apvidos ar īpaši daudzveidīgu, mazskartu dabu, baudot tās dotos labumus, sākot ar svaigu gaisu un beidzot ar dziedinošām brīnumzālītēm meža biežokni, mūsaprāt, ir liela privilēģija.

Ja šo priekšrocību izdodas apvienot ar vieda cilvēka gudrību, kas paver iespējas dziļi izprast un pareizi novērtēt pasauli sev apkārt, tad savvaļas dabas un cilvēka saimnieciskās darbības līdzāspastāvēšana var izrādīties iespējama!

INTRODUCTION

The book *Smart Life in Nature* is made for both big and small nature lovers. Here you will read stories about life within national parks that is somewhat different from life everywhere else. Here a smart approach and balanced action that would benefit local communities and nature is required to be able to work and relax.

Nature. This word evokes many feelings and associations. It is related to both beauty and dangerous elements, just as with Earth and all the universe. Sometimes we tend to contrast the nature with humans, stating that nature is all that is not man-made. However, neither we ourselves nor our creations exist outside of nature...

Living in the areas with particularly diverse, undisturbed nature and enjoying the benefits from clean air to magical healing plants found within the deep forest, in our opinion, is a great privilege.

If this privilege is combined with smart, pure-hearted human knowledge that offers opportunities to understand and truly value the world around you, then wild nature and human economic activities might be able to exist side by side!

DABA, TŪRISMS UN VIETĒJĀS KOPIENAS

20. gadsimta 80. gados radās nepieciešamība nošķirt tradicionālo tūrismu no ilgtspējīga tūrismā. Parādījās jēdzieni **ekotūrisms, dabas tūrisms, ilgtspējīgs tūrisms** un citi. Šeit piedāvājam vienu no ekotūrisma (jeb dabas tūrisma) definīcijām.

Ekotūrisms ir ilgtspējīgs, videi draudzīgs tūrisms, kura galvenais mērķis ir veicināt dabas un kultūras vērtību izzināšanu un vides aizsardzību, kā arī pilnveidot sabiedrības izpratni par vides izglītību un apziņu un sniegt atbalstu vietējo iedzīvotāju labklājības izaugsmei.

«Ekotūrisms ir svarīga loma vietējā līmeņa ekonomikas un vietējo iedzīvotāju labklājības celšanā, un ekotūrisms iesaistītajam sabiedriskajam un privātajam sektoram ir jāizvērtē ietekme uz vidi un jāpiemēro labākā prakse, lai kļūtu par galvenajiem spēlētājiem tūrisma un bioloģiskās daudzveidības jomā.» savulaik teicis Dr. Talebs Rifai (*Taleb Rifai*), cilvēks, kurš vadīja ANO Pasaules Tūrisma organizāciju un panāca, ka ekotūrisms ir iekļauts ilgtspējīgas attīstības mērķu sarakstā.

Dabas tūrisma patērētāju izpratne par šo tūrisma specifiku veidojas pakāpeniski, tāpēc Marikas Mannas, uzņēmuma "Igaunijas dabas tūrisms" vadītājas, bažas par uzņēmēju iespējām nopelnīt lauku reģionos, kur atrodas milzīgs, naudā grūti novērtējams dabas kapitāls, ir līdzīgas kā daudziem vietējiem uzņēmējiem Igaunijā, Latvijā un, iespējams, arī citviet pasaulē:

«Daudz tiek runāts par to, kā veicināt ilgtspējīga dabas tūrisma attīstību laukos. Mazāk par to, kā lauku tūrisma uzņēmējs jūtas savā biznesā. Dabas teritoriju apmeklētāji bieži vien vēlas saņemt pakalpojumus bez maksas, taču tad lauku reģiona ilgtspēja nav iespējama. Vietējo kopienu atbalstīšana, maksājot par saņemtajiem tūrisma pakalpojumiem, nozīmē daudz vairāk, nekā šķiet. Tādā veidā iespējams izrādīt atzinību un sniegt ieguldījumu kopienu attīstībā! Tie, kuri mājās viesojas tūristi, nevar atļauties sniegt pakalpojumus lēti vai par velti, jo bez ienākumiem cilvēki nevar dzīvot laukos un ir spiesti pārvākties uz pilsētām, kas nozīmē strupceļu. Izvēlies vietējo uzņēmēju sniegtos pakalpojumus!» – raksta Marika savā interneta vietnē www.naturetours.ee.

NATURE, TOURISM AND LOCAL COMMUNITIES

A necessity to separate traditional tourism from sustainable tourism came along in 1980s. Among others, such concepts as ecotourism, nature tourism and sustainable tourism emerged. Here we offer one of the ecotourism (or nature tourism) definitions.

Ecotourism is a sustainable and environmentally friendly tourism that aims to promote the discovery of natural and cultural values and environmental conservation, equally improving society's understanding of nature education and awareness, and provide support to increase the welfare of the local inhabitants.

«Ecotourism plays an important role in building the prosperity of the local economy and population. The public and private sector involved in ecotourism have to evaluate the impact on the environment and apply the best practices to become key players in the tourism and biodiversity field» stated Dr. Taleb Rifai, who led the UN World Tourism Organisation and achieved the inclusion of ecotourism in the Sustainable Development Goals.

Over the last decades the awareness of nature tourists in Latvia is gradually growing. Marika Mann, manager of Estonian Nature Tours, voiced her concerns about entrepreneur opportunities profiting in rural areas where a huge, invaluable nature capital is located. This concern is present among local entrepreneurs in both Estonia and Latvia, and possibly also elsewhere in the world.

«There is a lot of talk about developing sustainable tourism entrepreneurs. But we have to teach customers as well how to use sustainable tourism. If we want to have everything for free, we are not sustainable anymore. It is nice to contribute to and support the local communities. Cheap is not always best for those whose home you visit. With no income, people cannot live here and then everyone is forced to move to the city, which would be a tragedy. Therefore, I encourage everyone to use local services!» – writes Marika Mann on her website www.naturetours.ee.

EIROPAS HARTA ILGTSPĒJĪGAM TŪRISMAM AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJĀS

EUROPARC federācija ir Eiropas dabas un kultūras mantojuma tīkls. Federācija strādā, lai uzlabotu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldību Eiropā, izmantojot starptautisku sadarbību, ideju un pieredzes apmaiņu, ietekmējot politiku.

- **Eiropas harta ilgtspējīgam tūrismam aizsargājamās teritorijās ir praktisks pārvaldības rīks, kas dod iespēju ilgtspējīgi attīstīt tūrismu. Hartas ieviešana ir process, kas sadalīts 3 daļās.**
- **Kļūšana par ilgtspējīgu galamērķi - hartas I daļa.** Pirmā daļa ir paredzēta ilgtspējīgiem galamērķiem, galvenokārt ap aizsargājamo teritoriju. Ilgtspējīga galamērķa statusu piešķir aizsargājamās teritorijas pārvaldei, un tas attiecas uz īpaši noteiktu teritoriju, kas var būt plašāka nekā tikai aizsargājamā teritorija.
- **Ilgtspējīgi partneri hartas teritorijās - hartas II daļa.** Paredzēta ilgtspējīga vietējā tūrisma uzņēmumiem.
- **Ilgtspējīgi tūrop operatori hartas teritorijās - hartas III daļa.** Paredzēta ilgtspējīgiem tūrisma operatoriem, kas ved apmeklētājus uz aizsargājamām teritorijām.
- **Hartas pamatprincips ir darboties partnerībā visām iesaistītajām pusēm, lai izstrādātu kopīgu ilgtspējīga tūrisma stratēģiju un rīcības plānu, pamatojoties uz rūpīgu situācijas analīzi.** Hartas projektu un aktivitāšu mērķis ir dabas un kultūras mantojuma aizsardzība un pastāvīga aizsargājamo teritoriju uzlabošana videi, vietējiem iedzīvotājiem un uzņēmumiem, kā arī apmeklētājiem.
- **Tagad pēc vairāk nekā 20 gadu pieredzes harta ir izrādījusies noderīgs un svarīgs rīks, kas sniedz sociālus, vides un ekonomiskus ieguvumus,** un to patiešām var raksturot kā pārvaldības modeli, kas sarežģī aizsargājamās teritorijas kā ilgtspējīgus tūrisma galamērķus.

EUROPEAN CHARTER FOR SUSTAINABLE TOURISM IN PROTECTED AREAS

The EUROPARC Federation is the network for Europe's natural and cultural heritage. The Federation works to improve the management of Protected Areas in Europe through international cooperation, exchange of ideas and experience, and by influencing policy.

- **The European Charter for Sustainable Tourism in Protected Areas** is a practical management tool that enables Protected Areas to develop tourism sustainably. It is a process divided in 3 parts:
- **Becoming a sustainable destination – Charter Part I**
The first and the main section is dedicated to sustainable destinations – mainly around a protected territory. It is conferred to the management of the protected territory and it applies to defined charter areas that might be larger than the actual protected territory.
- **Sustainable partners in Charter areas – Charter Part II**
Dedicated to sustainable local tourism companies.
- **Sustainable tour operators in Charter areas – Charter Part III**
Dedicated to sustainable tourism operators that bring visitors to the protected areas.
- **The Charter's main principle is to work in partnership to develop a common sustainable tourism strategy and action plan** based on careful situation analysis. The Charter project and activity goal is the protection of natural and cultural heritage, and continuous improvement of protected tourism areas in connection with the environment, local inhabitants and enterprises, as well as visitors.
- **Now after more than 20 years of experience gained, the Charter has proved itself useful and an important tool that offers social, environmental and economic benefits,** and it can definitely be described as a management structure that offers protected areas as sustainable tourism destinations. Check out the list of sustainable destinations below and find inspirational ideas from the parks themselves.

GAUJAS NACIONĀLAIS PARKS

Gaujas Nacionālajā parkā, kas dibināts 1973. gadā un ir vecākais nacionālais parks Latvijā, tiek godāta, sargāta un saglabāta Gaujas senlejas ainava un visas savvaļas radības, kurām šeit ir mājas.

Daba ieskauj pašus skaistākos un tūristu iemīļotākos Latvijas vēstures lieciniekus – senus pilskaļņus, Āraišu ezerpili un Turaidas pili, Ungurmuižu un Līgatnes unikālo papīrfabrikas kompleksu. Arī dabas krāšņums lutina Nacionālā parka iedzīvotājus, jo Gaujas senleja ar tās ūdeņiem, klintīm, mežiem, gravām un alām vilināt vilina atbraukt, lai ieraudzītu, sajustu un izzinātu.

GAUJA NATIONAL PARK

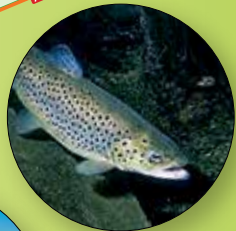
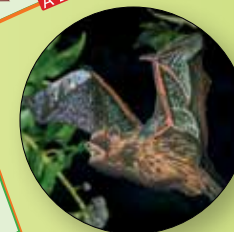
Gauja National Park, established in 1973, is the oldest national park in Latvia. Gauja River valley landscape and all the wild creatures that call this place their home are honoured, protected and conserved.

Nature envelops the most beautiful and tourist loved witnesses of Latvian history – ancient castle mounds, the lake castle of Āraiši and its surroundings, Turaida, Ungurmuiža and the unique paper mill village of Līgatne. The valley of Gauja spoils the local inhabitants with its natural splendour of waters, cliffs, gullies, forests and caves, alluring you to come over, see, feel and explore.

GAUJAS NACIONĀLĀ PARKA BRĪNUMI

Savieno attēlu ar vārdu vai pievieno atbilstošo ciparu!

- 1 Turaidas pils
- 2 Gūtmaņa ala
- 3 Līgatnes pārceltuve
- 4 Lasis
- 5 Kvēpenes dižozols
- 6 Sikspārnis

SLĪTERES NACIONĀLĀ PARKA BRĪNUMI

Savieno attēlu ar vārdu vai pievieno atbilstošo ciparu!

- 1 Kolkasrags
- 2 Šlīteres bāka
- 3 Mazirbes baznīca
- 4 Alnis
- 5 Īve
- 6 Vīlks

Kolkas bāka

SLĪTERES NACIONĀLAIS PARKS

Daba, seno lībiešu ciemi ar savdabīgu kultūras mantojumu, kā arī svešu valstu armiju cirstās rētas dabā un cilvēku atmiņās padara Slīteres Nacionālo parku par unikālu vietu Ziemeļeiropas mērogā.

Slīteres Nacionālajā parkā sastopamas teju trīs ceturtdaļas Latvijas faunas un floras pārstāvju! Šo teritoriju mēdz dēvēt par Baltijas jūras tapšanas procesa «brīvdabas muzeju». Parka viļņaino reljefu ar senām un mūsdienu kāpām, purviem un iepriekšējo jūras stadiju senkrastiem veidojusi Baltijas jūra vairāku tūkstošu gadu laikā no pēdējā ledus laikmeta līdz mūsdienām.

Parka teritorija līdz 20. gadsimta beigām bija daļēji slēgta, jo te saimniekoja Padomju Savienības robežsargi, un šo dabas teritoriju apciemoja pavisam maz tūristu. Mūsdienās viesmīlības un dabas tūrisma biznesa strauji attīstās, tāpēc gudra, ilgtspējīga rīcība ir īpaši nepieciešama.

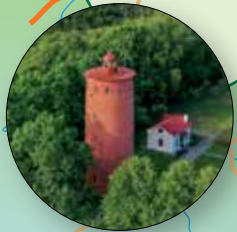
Slīteres Nacionālais parks

SLĪTERE NATIONAL PARK

Nature, alongside the ancient Livonia villages which carry distinct cultural heritage, makes Slītere National Park a unique location within Northern Europe. There you can discover the scars left behind by the Soviet Union army within the people's memories and nature itself.

Nearly three-quarters of Latvia's fauna and flora representatives are present in Slītere National Park. This territory sometimes is referred to as the «open-air museum» of the Baltic Sea development process. The wavelike terrain of the park with ancient and new dunes, swamps and old coasts of the previous seas, has been created by the Baltic Sea over thousands of years since the last Ice age.

For 50 years border guards of the Soviet Union were based here, leaving this nature territory rarely visited by tourists. Nowadays hospitality and the nature tourism business are growing fast, therefore smart and sustainable activity is especially necessary, especially necessary.

10 labi ieteikumi fiziskām aktivitātēm aizsargājamā dabas teritorijā

Plāno teritorijas apmeklējumu pārdomāti

Kad ierodies aizsargājamā dabas teritorijā, atceries, ka ikviens no mums ietekmē tās dabisko vidi. Daba mūs ir ielūgusi ciemos savās mājās, tāpēc būsim labi ciemiņi!

Ja iespējams, ierodies kājām, ar velosipēdu, sabiedrisko transportu!

Ja brauc ar savu auto, centies, lai tas nebūtu pustukšs – panem līdzīgi citus pasākuma apmeklētājus.

Pārvietojies piesardzīgi, novieto mašīnu tam paredzētā vietā.

Kā rīkoties, lai labums pašam un arī vide necieš?

1 Apzinies, ka esi privilēģēts apmeklētājs! Nenokāp no takām! Cieni dabisko vidi un ievēro noteikumus, kas garantē teritorijas skaistuma saglabāšanos.

2 Palīdzi saglabāt tīrību un kārtību. Ievēro principu – ko atnesi, to aiznes!

3 Plāno aktivitātes dabā rūpīgi! Savāc pēc iespējas vairāk informācijas par dabas teritoriju un sportošanas iespējām tajā. Tas palīdzēs gūt vairāk prieka.

4 Naktī liec savvaļas sugām mieru! Centies nestaigāt pa lauku naktī gan savas drošības, gan dzīvnieku miera labad.

5 Ja ierodies ar suni, gatavojies vēl rūpīgāk. Suns var iztraucēt citas dzīvnieku sugas!

6 Neizpaud dabas noslēpumus! Sociālajos medijos un navigācijas vietnēs nublicē informāciju par aizsargājamām sugām un mazuļu atrašanās vietām. **To darīt aizliedz likums!**

7 Rūpējies par sevi un citiem un esi gatavs palīdzēt citiem sportotājiem.

8 Netrokšņo! Baudi mieru un klusumu, dzīvniekiem traucē arī troksnis.

9 Ikviens vēlas baudīt dabu, tāpēc dod ceļu citiem sportotājiem, jo citi var nezirdēt vai neredzēt tavu tuvošanos, ievēro ātruma ierobežojumus.

10 Ieraugi, pastāsti, sakārto! Ja redzi nekārtības, paziņo parka darbiniekam. Ja vari – sakārto!

Ej ārā & Ej dabā

www.outdoor-sports-network.eu
www.europarc.org

10 Good Principles for Outdoor Sports in Protected Areas

Plan your visit sustainably

When we enter a Protected Area, we all make an impact on the natural environment no matter how small this might be. It is important not just to care for ourselves but the nature around us. Nature is inviting you into her home, be a good guest!

Come on foot, bike or public transport as a priority.

When using private vehicles, try to share the ride.

Circulate with caution and park in the spaces reserved.

How to make the most out of your visit and to take care of the Protected Area?

1 You are a privileged guest. Stay in the trails, respect the natural environment and regulations to guarantee the beauty of the place.

2 Plan your activity carefully. Gather the information you need to enjoy your activity and the place; you will appreciate it better.

3 If you come with a dog, take extra care of it. Follow the regulations. Dogs can disturb other species.

4 Take care of yourself and others, and be prepared to help others, regardless their sport.

5 Everyone wants to enjoy the place. Give way to other users; anticipate that they often do not feel or see you coming, respect speed limits.

6 Help us to keep this place clean. Leave no trace and take with you the waste you make.

7 Night is for species to be alone. Avoid going in the night for your safety and let the animals live in peace.

8 Keep "secret places" secret! Use social media and GPS tracks with responsibility and according to official regulations.

9 Avoid excessive noise. Enjoy the quietness and calm, animals need quietness as we do.

10 See it, Say it, Sort it! If you see something wrong, tell the park. Open your eyes, appreciate nature and enjoy!

Get Out & Get Into Nature

www.outdoor-sports-network.eu
www.europarc.org

PUĶU PĻAVAS GAUJAS NACIONĀLAJĀ PARKĀ

Gaujas Nacionālajā parkā un citviet Latvijā strauji izzūd skaistās, agrāk tik pierastās puķu pļavas, kurās ganās govīs, aitas, zirgi. Zinātnieki šādas vietas sauc par dabiskajiem zālājiem, tie veidojas pļaušanas vai ganišanas rezultātā un no mākslīga zālāja atšķiras ar daudz lielāku ziedošo augu sugu skaitu. Vienā kvadrātmetrā puķu pļavas jeb dabiska zālāja ir 30 līdz 50 vai pat 70 dažādu puķu un stiebrzāļu sugu: madaras, gaiļbiksītes, nakts-vijoles, bezdelīgactiņas, gandrenes, zvaguļi, žibuliši un daudzas citas smaržojošas puķes. Zālāju eksperti apgalvo, ka tādas pļavas klāj vairāk tikai 0,7% Latvijas teritorijas un turpina izzust, jo saimnieki izvēlas tās pārveidot par aramzemēm vai aizaudzēt ar mežu.

Lai saglabātu dabiskos zālājus, jāizmanto dažādi saimniekošanas paņēmieni – ganišana, siena vākšana. Svarīga ir izpratne par to, ka dabiskās pļavas un ganiņas ir ļoti nepieciešamas gan kā dabas daudzveidības sastāvdaļa, gan kā apputeksnētāju kukaiņu dzīves vieta, gan iedvesmas un latviskās dzīves ziņas avots.

Senāk Gaujas senleņķī mājlopi ganījās teju katrā saimniecībā, tāpēc puķu pļavu bija daudz vairāk. Mūsdienās Gaujas Nacionālā parka nelielās dabiskās pļavas ir piemērotas bioloģiskai saimniekošanai. Zālājiem ir būtiski, lai tie tiktu regulāri noganiāti vai nopļauti un siens novākts. Tikai tad tajos varēs pastāvēt augi, no kuriem atkarīga daudzu citu sugu (gan augu, gan dzīvnieku) pastāvēšana. Ganiņas, kurās izklaidus aug lieli koki, piemēram, ozoli un atsevišķi krūmu puduri, dēvē par parkveida pļavām, un tās ir Gaujas senlejas kultūrainavas sastāvdaļa, arī nozīmīga dzīves vieta daudz dažādām radībām. Senāk parkveida pļavas bija sastopamas daudzviet Eiropā, tagad tās, tāpat kā dabiskie zālāji, ir Eiropas un Latvijas retums un lepnums.

Līgo dziesmās apdziedātās ziedošās pļavas un ainaviskās ganiņas ir daļa no latviskajām tradīcijām, ko vēlamies saglabāt nākamajām paaudzēm.

Aicinām ikvienu zemes īpašnieku iesaistīties zālāju apsaimniekošanā, lai mūsu bērni var iepazīt, sajust un piedzīvot dabiskas pļavas skaistumu!

WILDFLOWER MEADOWS IN GAUJA NATIONAL PARK

In Gauja National Park and throughout Latvia, the beautiful and once so customary wildflower meadows where cows, sheep and horses graze, are starting to disappear. Scientists call these places natural grasslands. They develop through mowing or grazing and stand apart from artificial lawns, having a greater number of flowering plant species. In one square meter of a wildflower meadow or natural grassland, there are around 30-50 or even 70 different flower and grass species, such as: bedstraws, cowslips, lesser butterfly-orchids, bird's-eye primroses, meadow crane's-bills, yellow-rattles, eyebrights and many other fragrant flowers. Grassland experts state that such meadows cover only 0.7% of all Latvian territory and continue to disappear, as they are vastly becoming farmlands or man-made forests.

In order to preserve these natural grasslands, different management approaches may be used such as grazing or hay gathering. It is important to understand that natural meadows and pastures are not only for biodiversity, but they are crucial for the survival of pollinating insects. It is also the source of inspiration and Latvian folk wisdom for the people.

Not so long ago in the Gauja River valley, domestic animals were grazing at almost every household, therefore there were many more wildflower meadows. Nowadays, the small natural meadows of Gauja National Park are suitable for biological management. It is important that the grasslands are grazed or mowed regularly and the hay is gathered. Only then, will the plants which many species (both plant and animal) depend on for survival, grow.

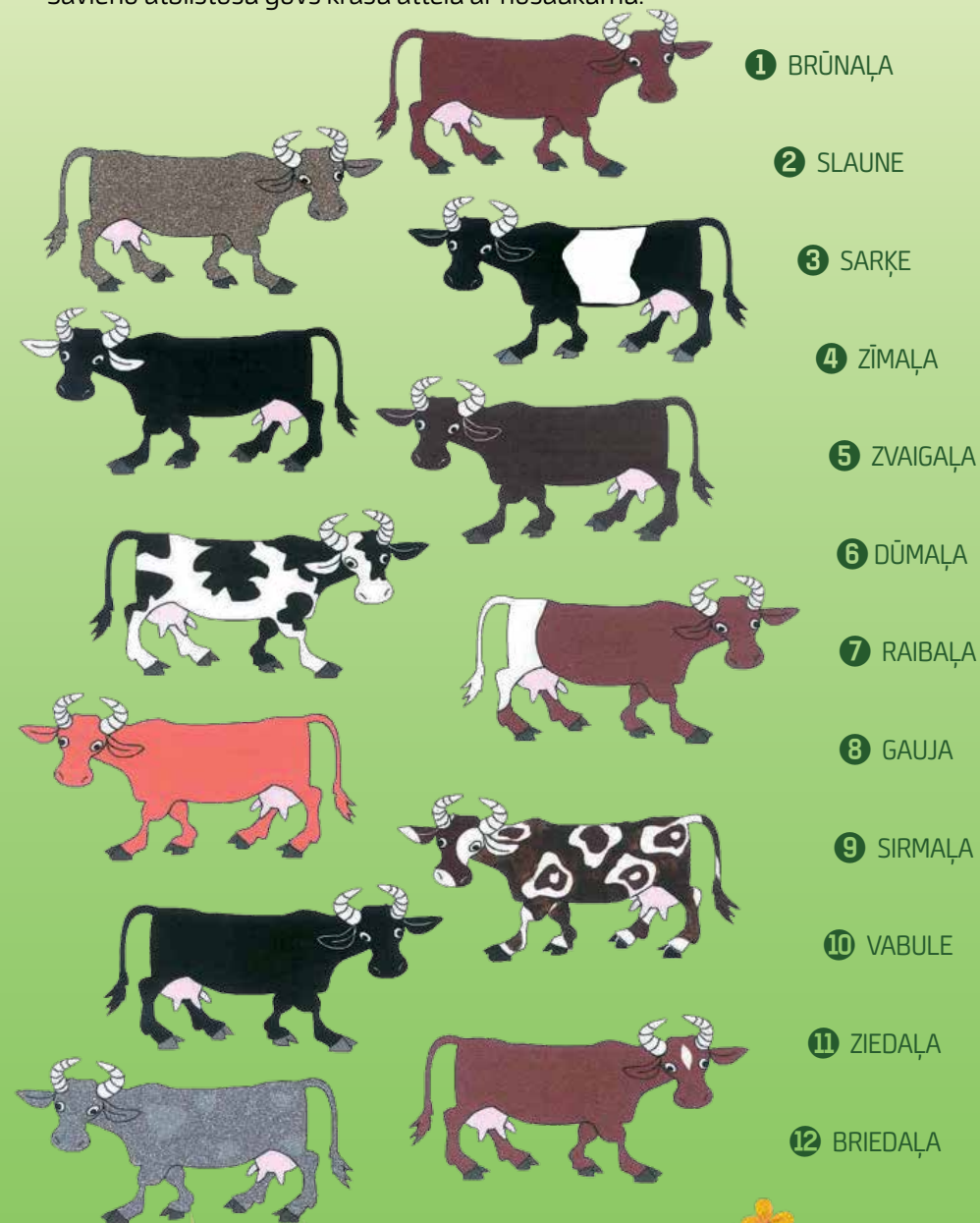
Pastures where big oak trees grow scattered and clusters of bushes can be found, are called wooded meadows. They are a significant part of the Gauja River valley cultural landscape, as well as an important habitat for numerous different creatures. Wooded meadows once prevailed throughout Europe. However, just as the natural grasslands shrink away, so too have the wooded meadows become a rarity and a pride of both Europe and Latvia.

Flowering meadows and scenic pastures sung about in Midsummer festival songs are a part of Latvian traditions that we wish to preserve for the next generations.

We invite each and every land owner to participate in the grassland management, so that our children can discover, feel and enjoy the beauty of a natural meadow!

UZMINI KRĀSAS!

Savieno atbilstošu govju krāsu attēlu ar nosaukumu!

Atbildes skatīt 23.lpp.

ZVEJA – TRADICIONĀLA NODARBE SLĪTERES NACIONĀLĀ PARKA PIEKRĀSTĒ

Pēc Dundagas novada pašvaldības datiem Slīteres Nacionālā parka piekrastē no Sīkraga līdz Kolkai dzīvo 850 pastāvīgie iedzīvotāji, no kuriem ar piekrastes komerczveju nodarbojas 9 un pašpatēriņa (nedrīkst pārdot) zveju – 92 cilvēki.

Jo gadus, jo mazāk uzņēmēju vēlas nodarboties ar piekrastes komerczveju. Šķiet, tikai jūras apsēstie spēj saprasties ar Jūras māti, lai gūtu iztiku sev un savai ģimenei un pārtiku no piekrastes zvejniecības vien. Vairumam šis senais amats kļūst par hobiju vai izklaidi.

Taču tūristu interesi piekrastes zveja un zivju apstrāde piesaista aizvien vairāk. Daudzi vēlas kopā ar zvejniekiem doties zvejā vai aizbraukt uz salu, kur slejas Kolkas bāka. Arī nepalaist garām iespēju redzēt savām acīm, kā pareizi jākūpinā zivis, pagatšot svaigi kūpinātu buti vai kādu citu vietējo zivi. Šāds savulaik nepieejams, vēlāk ekskluzīvs piedāvājums kļūst par vienu no ikdienas tūrisma produktiem Slīteres Nacionālā parka piekrastes ciemos. Vislabāk šādas izklaides baudīt pie senā zvejnieku aroda pārmantotājiem, lībiešu zvejniekiem vietējiem iedzīvotājiem, jo tad klātbūtnes efekts ar īstām sajūtām un garšām garantēts!

Nogaršo, kā smeķē svaigi kūpināta bute kempingā "Pie Andra Pitragā", Kolkas "Pūpolos" un pie Agra un Ritas Vansovičiem Mazirbē! Arī līvu tradīcijās gatavotu zivju zupu pie Dženetas Kolkas "Ūšos"! Kamēr jūrā iet vietējie piekrastes zvejnieki un vietējie amata pratēji lomus prasmīgi un garšīgi pagatavo, tāda iespēja ir!

FISHING – TRADITIONAL ACTIVITY ON THE COAST OF THE SLĪTERE NATIONAL PARK

According to the municipality data of Dundaga district, the coastal area of the Slītere National Park from Sīkrags to Kolka houses 850 permanent residents, out of which 9 are engaged in coastal commercial fishing and 92 are fishing for own consumption.

Each year there are less entrepreneurs willing to practice coastal commercial fishing. It seems that only the ones obsessed with the sea can understand the Sea Mother well enough to earn subsistence for themselves and their families and food exclusively from coastal fishing. For most this ancient trade has become a hobby or an entertainment.

However, tourists are becoming increasingly interested in coastal fishing and fish processing. Many wish to go fishing alongside the fishermen or travel to the island of the Kolka Lighthouse. The chance to see for themselves how to correctly smoke fish, taste freshly smoked flounder or any other local fish, is well sought after. Such a 'once impossible – later exclusive' offer has become one of the most common tourism products in the coastal villages of the Slītere National Park. The best way to enjoy such entertainment is by going to the ancient fishermen trade successors, local residents of the Livonian fishermen villages, because then you will achieve the real feel and taste of it!

Try the taste of freshly smoked flounder at the camping place «Pie Andra Pitragā», at «Pūpoli» in Kolka or at Agra and Rita Vansoviči place in Mazirbe! Or maybe some fish soup made by Dženeta according to Livonian traditions at the camping site «Ūši» in Kolka! As long as the local fishermen go to the sea and skilled locals are there to prepare the catch in the most delicious ways, you have the chance!

VAI PAZĪSTI ZIVIS, KO ZVEJO BALTIJAS JŪRĀ PIE SLĪTERES NACIONĀLĀ PARKA?

Dažas, piemēram, plekstes un reņģes, pazīst vairums laužu, taču zvejnieku lomā mēdz būt arī citas zivis. Atmini zivju nosaukumu mīklu pēc to bildēm!

1

3

2

4

5

6

7

					6.	
		3.				
			4.			
1.				5.		
	2.					7.
S	L	Ī	T	E	R	E

Atbildes skatīt 23.lpp.

ATRODI PUTNU NOSAUKUMUS!

No labās uz kreiso, no kreisās uz labo, no augšas uz leju, no lejas uz augšu

K	A	I	J	A	S	V	I	L	P	I	S
O	K	E	A	Ņ	I	Z	A	K	R	Ē	M
V	O	D	Z	E	R	D	Z	Ē	R	V	E
Ā	L	O	D	E	Ī	Z	O	S	S	C	D
R	S	T	Ā	R	Ķ	I	S	P	Ū	I	N
N	Z	I	L	Z	Ī	L	Ī	T	E	E	I
I	Ī	R	S	V	A	N	L	P	O	L	S
S	R	B	I	S	T	A	I	Ī	L	A	A
U	I	E	N	S	A	C	S	L	A	V	U
L	Ņ	L	E	I	G	Ā	D	E	B	A	T
L	Š	A	Z	B	A	L	O	D	I	S	Ē
A	I	R	D	I	Ž	K	N	Ā	B	I	S

1. DZĒRVE
2. STĀRKĪS
3. DZILNA
4. DIŽKNĀBIS
5. ZILZĪLĪTE
6. ŽĀGATA
7. DZENIS
8. MEDNIS
9. IRBE
10. BALODIS
11. SULLA
12. CIELAVA
13. KĪRIS
14. SVILPIS
15. MĒRKAZIŅA
16. SLOKA
17. ZĪRIŅŠ
18. KAIJA
19. KOVĀRŅIS
20. IBISS
21. ZOSS
22. PĪLE
23. SĪLIS

ATRODI ZVĒRU NOSAUKUMUS!

No labās uz kreiso, no kreisās uz labo, no augšas uz leju, no lejas uz augšu

E	T	Ū	D	E	L	E	K	E	R	E	A
S	K	L	I	V	Ā	V	E	R	E	S	D
Ā	P	S	I	S	I	S	I	N	I	T	U
A	K	S	I	C	Ā	L	Ū	S	I	S	A
S	A	M	E	Ž	A	C	Ū	K	A	I	R
E	N	A	S	K	U	J	A	L	A	L	O
S	R	S	E	R	M	U	L	I	S	S	N
K	I	P	I	C	A	U	N	A	R	R	I
S	T	A	L	T	B	R	I	E	D	I	S
Ķ	S	L	B	E	B	R	S	T	Ū	C	E
E	L	E	P	A	G	E	I	M	Ā	T	O
Z	E	B	I	E	K	S	T	E	D	I	F

1. ŪDELE
2. VILKS
3. VĀVERE
4. TINIS
5. ĀPSIS
6. LĀCIS
7. LŪSIS
8. MEŽACŪKA
9. SERMULIS
10. CAUNA
11. BRIEDIS
12. BEBRS
13. MIEGAPELE
14. ZEBIEKSTE
15. SESKS
16. STIRNA
17. LAPSA
18. ŪDRS
19. CIRSLIS
20. RONIS

Atbildes skatīt 23.lpp.

ZALIE PADOMI

Apzinies savu atbildību kā tūrists! Izvēloties videi draudzīgu ceļošanu, tu atstāj iespēju arī nākamajām paaudzēm baudīt unikālus mirkļus dabā! **Dod priekšroku atpūtai Latvijā, jo pati ceļošana arī ietekmē vidi.**

Plāno un sagatavojies! Pārtikas iepakojšanai lieto vairākkārt lietojamus un mazgājamus traucīņus. Inventāru vari aizņemt vai iznomāt. Viss nav jāpērk. Vairāk izmanto sabiedrisko transportu.

Ievēro noteikumus un citu tiesības! Noskaidro teritorijas apmeklēšanas noteikumus un ievēro tos. Atceries, ka atsevišķās vietās var būt noteikti ierobežojumi. Tie parasti saistīti ar dabas aizsardzības noteikumiem, atpūtu, uzturēšanos privātpašumā, lauksaimniecības zemju šķērsošanu u. c.

Neatstāj savas klātbūtnes apliecinājumus! Staigā pa takām vai laipām, lai neizmīdītu apkārtni. Ierīko apmetni pastāvošās atpūtas vietās. Saudzē lakstaugus, sūnas, ķērpjus un to augšanas vietas.

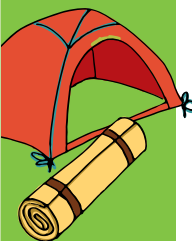
Ej dabā klusu, lai netraucētu savvaļas dzīvniekus. No apmeklētās vietas aiznes sev līdzī tikai fotogrāfijas un iespaidus!

Ja nav pieejama tualete, izroc bedrīti tālāk no ūdens, takas un nometnes vietas. Dodoties projām, to aizber. Tualetes papīru izmanto saprātīgi. Nebaidies lietot dabiskās alternatīvas: sūnas, lapas, sniegu.

Esi piesardzīgs ar uguni! Laukumu izveido divreiz lielāku nekā pats ugunsurs. Pēc kurināšanas sakārto ugunsursu vietu un uzgaidi, kamēr atdziest pelni un ogles. Tikai tad atliec velēnu atpakaļ. Vācot iekurus un zarus, uzlasi tos no zemes. Izvairies lauzt zarus no augošiem kokiem.

Atceries! Nekad nekurini ugunsursu ugunsbīstamās vietās un ugunsbīstamās sezonas laikā!

Izpako, izmanto, sapako. Pēc iespējas mazāk izmanto vienreiz iesaiņojamos materiālus. Tā tu mazināsi atkritumu uzkrāšanos. Pārtikas pārpalikumus, tējas maisiņus vai pārtikas iepakojumu savāc un aiznes līdzī.

GREEN ADVICE

Be aware of your responsibility as a tourist! By choosing environmentally friendly traveling, you make sure that the next generations will have the chance to enjoy unique moments in the nature! **Choose traveling locally, as traveling itself also affects the environment.**

Plan and prepare! Use multiuse and washable packaging for your food. Equipment can be borrowed or rented. Not everything needs to be bought. Use public transportation more.

Follow the rules and rights of others! Find out what are the regulations of the territory you are visiting and follow them. Remember that each place can have different restrictions. Usually they are connected to nature conservation regulations, recreation, staying on a private property, crossing of farmland, etc.

Leave no trace behind! Use the trails or covered tracks not to trample the growth. Make your camp at designated places. Conserve herbaceous plants, moss, lichen, and their habitat.

Go quietly through nature not to bother wild animals. Only take photos as souvenirs from the places you visit.

If there is no toilet, dig a small pit further away from the water, trail or camping site. When leaving, close it up. Use toilet paper sensibly. Do not be afraid to use natural alternatives: moss, leaves, snow.

Be careful with fire! Make the fireplace twice the size as the fire itself. After use, take care of the fireplace and wait a little until the cinder and coal cools down. Only then replace the sod. When gathering fire materials and branches, pick them from the ground. Avoid breaking branches off growing trees.

Remember! Never make a fire in fire hazardous places or during fire hazard seasons!

Unpack, use, pack up. Use single use packaging as little as possible. Thus, you will reduce accumulation of trash. Take all of your food waste, tea bags or food packaging with you.

#DABĀEJOT 🇱🇻
**KO ATNESI
 TO AIZNES**

#WHENINNATURE 🇬🇧
**TAKE WHAT
 YOU BROUGHT**

DOMĀ, PIRMS DARI!

Kādi ir
 līdzīgi ņemamo
 produktu iepakojumi?

Ko varētu neņemt līdzī, lai nerodas vēlētānās no nesamā atbrīvoties?

Tukšo iepakojumu nes līdzī un izmet lielajās atkritumu tvertnēs.

THINK BEFORE YOU ACT!

Check the packaging of your products.

What could you go without so you would not be tempted to leave it behind?

Bring the empty packaging with you and dispose of it in the big waste containers.

TAS IR SVARĪGI, JO:

Mazo urnu apsaimniekošana dabas objektos ir dārga.

Mazo urnu apsaimniekošana dabā ir sarežģīta apgrūtinātās piekļuves dēļ.

Iepakojums dabā var kļūt par nāvējošu slazdu dzīvām radībām.

Putni un dzīvnieki iznēsā atkritumus pa apkārtni.

IT IS IMPORTANT, BECAUSE:

Management of the small waste bins at the nature objects are expensive.

Management of the small waste bins are complicated due to issues of access.

Packaging left behind can turn into deathly traps for living creatures.

Birds and animals spread the waste.

Dabas aizsardzības pārvalde

Pasaules Dabas Fonds

sadarbībā ar

Nature Conservation Agency
 Republic of Latvia

Pasaules Dabas Fonds

sadarbībā ar

DZĪVNIĒKU ĪPAŠĪBAS

Latviešu tautas dziesmās un pasākās dzīvniekus mēdz raksturot ar to īpašībām. Kuram dzīvniekiem atbilst šis raksturojums?

Garausis ●

Kuplaste ●

Ķepainis ●

Alus darītājs ●

Vistu zagle ●

Staltradzis ●

Pelēcis ●

Atbildes skatīt 23.lpp.

BILŽU MĪKLA «SLĪTERES BRĪNUMI»

1. Skuju koks, aug Slīteres Nacionālajā parkā, Latvijā reti sastopams

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Bāka uz salas jūrā pie Kolkašraga

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Bāka, atrodas Slīteres Nacionālajā parkā

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Indīgs krūms, zied ļoti agri pavasarī, tiek dēvēts par meža ceriņu

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Rets, aizsargājams krupis, nārsto Slīteres Nacionālā parka mitrajās pludmalēs

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Liela izmēra pīle, nosaukums saistīts ar Igaunijas salu

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Atbildes skatīt 23.lpp.

BILŽU MĪKLA

Savieno atbilstošo taureni ar augu!

Aveņu astainītis

Laksis jeb mežlōks

Šaurlapu ugunspuķe

Kazrožu sfinks

Lielā nātre

Avene

Lakšu tīklkōde

UZDEVUMU UN MĪKLU ATBILDES

13. lpp. Uzmini govīm atbilstošo krāsu

1 BRŪNAĻA - brūna	2 SLAUNE - ar baltu pēcpusi	3 SARĶE - sarkanbrūna
4 ZĪMAĻA - ar baltām ausīm	5 ZVAIGAĻA - ar laukumu pierē	6 DŪMAĻA - tumši brūna
7 RAIBAĻA - melnraiba	8 GAUJA - ar jostu	9 SIRMAĻA - pelēka
10 VABULE - melna	11 ZIEDAĻA - ar raibiem plankumiem	12 BRIEDAĻA - pelēkbrūna

14., 15. lpp. Vai pazīsti zivis?

- 1 Lasis 2 Plaudis 3 Mailīte 4 Brētliņa 5 Plekste 6 Stagars 7 Reņģe

16. lpp. Atrodi zvēru un putnu nosaukumus!

K	A	I	J	A	S	V	I	L	P	I	S
O	K		A	Ņ	I	Z	A	K	R	Ē	M
V	O				R	D	Z	Ē	R	V	E
Ā	L				Ī	Z	O	S	S	C	D
R	S	T	Ā	R	K	I	S			I	N
N	Z	I	L	Z	Ī	L	Ī	T	E	E	I
I	Ī	R	S		A	N	L	P		L	S
S	R	B	I	S	T	A	I	Ī		A	
U	I	E	N	S	A		S	L		V	
L	Ņ		E	I	G			E		A	
L	Š		Z	B	A	L	O	D	I	S	
A			D	I	Ž	K	N	Ā	B	I	S

	Ū	D	E	L	E						
S	K	L	I	V	Ā	V	E	R	E		
Ā	P	S	I	S		S	I	N	I	T	
		S	I	C	Ā	L	Ū	S	I	S	
S	A	M	E	Ž	A	C	Ū	K	A	I	R
E	N	A								L	O
S	R	S	E	R	M	U	L	I	S	S	N
K	I	P		C	A	U	N	A	R	R	I
S	T	A		B	R	I	E	D	I	S	
	S	L	B	E	B	R	S		Ū	C	
E	L	E	P	A	G	E	I	M			
Z	E	B	I	E	K	S	T	E			

20. lpp. Dzīvnieku īpašības

Zaķis - Garausis; Lapsa - Kuplaste; Lācis - Ķepainis; Sesks - Alus darītājs; Lapsa - Vistu zagle; Briēdis - Staltradzīs; Vilks - Pelēcis

21. lpp. Bilžu mīkla «Slīteres brīnumi»

1. Parastā īve. 2. Kolkas bāka. 3. Šlīteres bāka. 4. Parastā zalktene. 5. Smilšu krupis. 6. Sāmsalas dižpīle

22. lpp. Bilžu mīkla

Kazrožu sfinks > Šaurlapu ugunspuķe
 Aveņu astainītis > Avene
 Lakšu tīklkōde > Laksis jeb mežlōks
 Acaīnais raibenis > Lielā nātre

Atbildes skatīt 23.lpp.

© 2020

Foto un zīmējumi: V.Skuja, J.Cimoška, V.Vītola, D.Segliņa, A.Gaidis

PAR PROJEKTU

Deviņas vietējās rīcības grupas no Igaunijas, Latvijas, Portugāles un Slovēnijas laika posmā no 2017. gada līdz 2021. gada nogalei kopīgi realizē ES LEADER projektu «Ilgtspējīga tūrisma attīstības principu ieviešana nacionālo parku / aizsargājamo dabas teritoriju reģionos». Visus deviņus projekta partnerus vieno pazīme - to teritorijās vai apkaimē atrodas nacionālie parki.

Projekta partneru - vietējo uzņēmēju - darbība saistās ar tūrisma dabas teritorijās. Projekta laikā daudziem uzņēmējiem ir bijusi iespēja gūt iedvesmu, vērtīgu pieredzi, arī jaunus draugus un domu biedrus, lai uzlabotu sava dabas tūrisma biznesa ilgtspēju.

ABOUT THE PROJECT

Nine Local Action Groups together from Estonia, Latvia, Portugal and Slovenia from 2017 until the end of 2021 are implementing an EU LEADER project «Implementation of sustainable tourism development principles in national park/protected area regions». All nine project partners share the same feature - there are national parks within their territories or in the vicinity.

The activities of local entrepreneurs of the project partners relate to tourism in nature areas. During the project, many entrepreneurs have had the chance to gain some inspiration, valuable experience and new friends and comrades, to improve the sustainability of their nature tourism business.

Somā Nacionālais parks (EE)
Soomaa National Park (EE)

Lahemā Nacionālais parks (EE)
Lahemaa National Park (EE)

Triglava Nacionālais parks (SI)
Triglav National Park (SI)

Peneda - Geres Nacionālais parks (PT)
Penedes - Geres National Park (PT)

Madeiras dabas parks (PT)
Madeira Nature Park (PT)

Gaujas Nacionālais parks (LV)
Gauja National Park (LV)

Slīteres Nacionālais parks (LV)
Slitere National Park (LV)

Lokālna Akcijska Skupina
med Snežnikom In Nanosom

